

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

TELEFON N. 226

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

REDAȚIA
ȘI ADMINISTRAȚIA
Târgul Inului Nr. 30

INSERATELE
se primesc la administra-
ția. Prețul după tari-
și învală.

Manuscrisele nu se în-
napoiază.

După Sinoade.

Constatări și concluziuni.

În viața noastră ca popor, doritor de-a ținea pas cu progresele pe care vedem că le realizează pe toate terenele neamurile ce ne înconjoară, sesiunea anuală a Sinoadelor noastre eparhiale reprezintă momentul, în care factorii noștri bisericesti au să-și dea seamă despre roadele unui an de muncă și străduințe, luând în același timp și măsurile menite să vindece ranele constatate și să ducă cu un pas înainte cauza unui neam, care e avizat exclusiv la puterile sale proprii în lupta sa de existență națională.

Sinoadele noastre sunt așa zicând barometrul anual al situației noastre culturale-bisericești căci — precum foarte bine a ținut să constate luminatul episcop al eparhiei Caransebeșului în discursul său de deschidere — biserica noastră ortodoxă română după organizația ei nu este exclusiv o instituție religioasă ci și propovăduitoarea culturii românești în masele largi ale credincioșilor ei. Prin urmare misiunea culturală a bisericii a devenit de-a dreptul o necesitate vitală, căci știut este, că popoare mari și cu multă forță fizică și-au pierdut existența, fiind prefăcute de popoare mult mai mici, dar superioare în cultură.

Recetind acum, când cele trei sinoade ale bisericii noastre ortodoxe și-au terminat lucrările lor, rapoartele, adese-ori prea șablonice, cari s'au publicat prin zările noastre asupra decursului sinoadelor, constatăm că și în sesiunea actuală obiectul de căpetenie al preocupării sinoadelor a fost, pe lângă ameliorarea situației materiale a preoției, profesorimii și a învățătorimii noastre, chestiunea noastră internă școlară. Raportorii comisiunilor școlare din toate trei eparhiile au ajuns la concluziunea unanimă, că situația școlară este și de astădată cât se poate de precară, cu toate că forurile noastre bisericesti au făcut tot posibilul ca să îndrepteze această situație.

Prin urmare guvernul țării, cu toate promisiunile făcute, a conti-

nuat atitudinea ostilă față de școlile noastre. Guvernul a rămas și anul acesta surd la cererile, ce îi s'au adresat, pentru a scoate din vigoare legile și dispozițiile atât de oneroase pentru învățământul nostru primar confesional, cu toate că ar trebui să fie orb, ca să nu vadă ravagiile cumplite, pe cari le-au produs în ținuturi întregi legile școlare Apponyane. De dragul unei utopii guvernul a continuat să lipsească satele românești de lumina învățării și să împingă așazicând cu forța generațiunile plâpânde ale unui neam dornic de cultură în bezna întunecimei și a neștiinței.

În fața unei astfel de situațiuni ce era să facă consistoriile noastre? Au apelat la sprijinul obștesc, și-au secăt fondurile modeste, dar toate aceste eforturi au fost deabia un picur în mare. Fiecare ținut al nostru ar fi trebuit să aibă câte-un Vasile Stroescu, ca să se asaneze și numai intrucâtva această situație precară.

Sinodul din Sibiu, după ce a dat ascultare raportului voluminos al părintelui Dr. Lupaș, raportorul comisiunii școlare, a hotărât să se facă o nouă remonstrație la guvern în numele bisericii întregi, prin consistorul metropolitan. Deputații noștri și-au dat desigur bine seamă de ceea-ce au făcut când au hotărât această nouă reprezentație la guvern. Convinși, că din puterile proprii nu se pot împedea ravagiile, produse de legile în vigoare, de altă parte nevoind să i-a asupra-și urmările fustele, cari se ivesc deja în unele ținuturi ca fructe ale atitudinii ignorante a guvernului, au mai făcut o ultimă încercare, ca să deschidă urechile și ochii celor ce nu aud, nu văd.

Nu putem ști ce rezultat va avea acest nou demers. Ori care ar fi însă el, bun sau rău, datorința obștei românești este să continue cu eforturile sale din puterile proprii pentru susținerea școlii confesionale. Recunoaștem, că și până acum poporul nostru a jertfit mult pentru școală și biserică, dar când e vorba de «a fi sau a nu fi», când prin continuarea sistemului de până acum, vedem că poporul perde încrederea în biserica sa strămoșească, în frunțașii săi și în viitorul neamului, atunci tre-

buie să stăm gata pentru ultima sforțare, sacrificându-ne avutul ba chiar și viața. Să nu se mai ivească plângeri, ca cele reștate în sinodul eparhiei Aradului de raportorul comisiunii școlare, că unele organe școlare tind spre „parvitate” în fața favorului oferit de stat și că conștiința națională a poporului decade, ceea-ce o evidențiază cazul din comuna Săldăbaj (locul nașterii lui Mangra) unde locuitorii români au demolat edificiul școlii confesionale, ca să zidească școala comună!

Desbaterile ce s'au urmat de rândul acesta cu multă seriozitate și tragere de inimă în sinoade în jurul chestiei școlare să ne fie prin urmare un îndemn tuturor de-a veghea și a jertfi și mai mult ca până acum pentru școala și biserica noastră națională.

Nizuința sinoadelor bisericii gr. or. române, de a face tot posibilul pentru promovarea intereselor bisericești și a școlii noastre și de-a premerge cu exemplul bun rezultă de altfel din toate desbaterile, cari s'au urmat. Cu o viață satisfacție am urmărit rapoartele și desbaterile din sinodul arhidiecezan privitoare la activitatea conferențelor preoțești, la organizarea sistematică a parohiilor gr. or. române din America și la ameliorarea situației materiale a preoției noastre, cari toate sunt menite să promoveze interesele preoției și ale bisericii, celei vii. Tot atât de îmbucurătoare au fost și rapoartele privitoare la chestia înființării apropiate a unei pedagogii de fete, a zidirii edificiului gimnazial din Brad precum și la chestia ridicării școlii inferioare reale din Braşov la rangul unei școlii medii complete cu 8 clase. Tot pe terenul școlar au fost supuse unei serioase desbateri și chestiile privitoare la ocrotirea tinerimii școlare, la organizarea tinerimii școlare, eșită din școală și la îndreptarea moravurilor copiilor și tinerilor cu porniri rele.

În ce privește atitudinea politică a „Tel. Român”, care cu drept cuvânt a revoltat pe credincioșii bisericii noastre, s'a luat, în urma interpeleției energice a d-lui Dr. Comșa o hotărâre, care, să sperăm, va pune capăt unei situațiuni jignitoare și păgubitoare intereselor neamului românesc. Dela organul metropoliei

noastre gr. or. suntem în drept să așteptăm, ca în viitor să se conformeze principiilor luptei noastre naționale, cari sunt aceleași în cadrele cât și în afară de viața bisericii noastre naționale și să nu se mai admindă colaborarea la această organ unor indivizi de dubietate notorică națională.

În sinodul eparhiei Caransebeșului s'au discutat deasemenea cu multă tragere de inimă chestiuni, cari sunt de o capitală importanță pentru această eparhie păstorită de un arhieru atât de luminat, cum este P. S. episcopul Cristea. Hotărârea, luată cu multă înșuflețire, pentru introducerea unui impozit diecesan, care să varieze după puterea materială a comunelor din dieceza și pentru introducerea unui impozit obligator al intelectualilor, va ameliora, fără îndoială, situația financiară a acestei dieceze. Tot atât de îmbucurătoare sunt și hotărârile acestui sinod în chestia înființării unei școlii civile diecezane de fete, în chestia regulării definitive a profesorilor și funcționarilor diecezani precum și în chestia înființării unui internat de băieți în Lugoj.

Mai puțin îmbucurătoare sunt unele constatări și apariții din sinodul eparhiei Aradului. Numărul mare al concubinatelor și sporirea sectei nazarene n-au putut fi combătute cu succes nici anul acesta. În comunele și în genere în administrația, care aparține cercului de competență a consistorului din Oradia-mare, se semnalează multe nereguli și lipsuri. Constatările acestea nu ne prea surprind, căci din comunele, cari sunt puse sub oblăduirea nenorocitului călugăr Mangra, nici nu ne putem aștepta la vesti mai bune. Acolo unde banul statului, încovăierea șirei spinării și dorul după mitra episcopescă sunt preocupările principale ale șefului consistorului și ale sateliților săi, nici nu se poate desvolta o viață normală și morală bisericască. Sesiunea actuală a sinodului arădan ne-a înfățișat chiar o scenă regretabilă provocată de grandomania vicarului nenorocit, care a făcut pe episcopul cam nervos al Aradului să-l amenințe în public, că-l va da afară din ședință.

Făcând abstracție dela aceste apariții, membrii sinodali arădani au

desbătut de-altfel cu mult interes chestiunile dela ordinea zilei, căutând să îndrepte relele și abuzurile, contribuind astfel la consolidarea acestei eparhii bătuite de atâtea mizerii.

Impresia generală, pe care am câștigat-o din desbaterile și hotărârile sesiunii actuale a sinoadelor noastre, ne îndreptățește la concluziunea, că bărbaiții noștri chemați să conducă destinele bisericii gr. or. române sunt în majoritatea lor absolută pătrunși de interesele ei de viață fiind hotărâți să contribuie din toate puterile lor la consolidarea internă a bisericii și la apărarea ei în contra numeroșilor dușmani interni și externi.

Expozeul lui Berchtold.

Ziarul francez „Le Temps” ocupându-se din nou cu expozeul lui Berchtold, face următorul comentariu:

România probabil nu se va speria de amenințările contelui Berchtold, căci știe cât prețuiește prietinia Austro-Ungariei, Mișcarea românească din Ardeal va continua de asemenea, iar apropierea ruso-română va întâmpina din ce în ce mai puțină rezistență la București.

—Ziarul guvernului bulgar „Narodni Prava” scrie un articol mai lung asupra expozeului, în care se accentuează necesitatea păcii balcanice. Spune, că expozeul a făcut o bună impresie în Bulgaria, apoi continuă:

Poporul bulgar, care se restime din punct de vedere economic de „lugar război trecut, va saluta cu simpatie urările contelui Berchtold pentru o renaștere pacinică a Bulgariei și va primi cu o bucurie sinceră cuvintele d-lui Berchtold cu privire la schimbările etnice în balcani și protecția trebuitoare a minorităților. Popoarele balcanice ar putea trăi într-o pace durabilă numai dacă drepturile religioase și naționale ale minorităților ar fi respectate. Departe de a voi să amenințăm, voim să relevăm că problema balcanică națională rămâne fără soluțiune și va conține pericole noi, atâtea vreme cât nu se va veghea a se asigura o protecțiune eficace a minorităților.

Teroarea exercitată contra combatanților pentru drepturile naționale nu va aduce desnaționalizarea ei, va pregăti numai terenul pentru răsvrâțiri ulterioare. Bulgaria va saluta silințele marilor Puteri în vederea creării protecțiunii

Jules Payot*)

Banul și puterea lui stricăcioasă. Boldul spre iritațiune neîntreruptă.

1. Banul. Puterea lui, care trebuie reprobată. Banul are în sine o putere stricăcioasă. Pe acela, cari îl posedă, îl pune în stare să petreacă în lenevire și să lase a lucra alții pentru el. Închipuiți-vă numai pe un astfel de bogătan fără lucru, care nu știe, cum să-și treacă vremea, cu ce să omoare ziua! Pentru că el n'are trebuință să câștige bani, ca să poată trăi.

De altă parte, omul să nu cheltuiască îndată toți banii, cari îl câștigă! Câțiva bani cruțați, prind totdeauna bine. Dacă de pildă se boală-vește cineva, dacă nu i-se plătește, cum crede el. El și familia lui, au doară ce să mănânce, până capătă alt lucru potrivit. Nu tot astfel unul, care n'a pus nimic deoparte, acesta trebuie

*) Din manualul de morală introdus în toate școlile populare din Franța.

să primească orice lucrare, fie cât de grea, și cât de rău plătită.

Cruțarea n'are numai valoare practică, dar și morală. Ea presupune în noi o mare putere de voință, pentru că omul trebuie să se abțină de la unele plăceri, de la unele ispitiri, în credința, că banii aceștia îi va putea întrebuința mai cu folos mai târziu.

2. Risipitorul banului. Este trist când ne gândim, câți bani cheltuim pe lucruri nefolositoare. Pe prăjituri, pe dulceturi, pe țabac, pe beuturi spirtoase ș. a. Unul, care-și risipește banii pe alcool, este nebun.

Câți oameni, de pildă, nu pot merge la cază fără să nu se ademe-nească de câte lucruri văd acolo și să cumpere lucrurile cele mai nefolositoare. Nimic nu este mai scump, decât ceea-ce de fapt este ieftin, dar de care n'ai nici o trebuință.

3. Mândrie nebună. Un alt motiv pentru a risipi bani, este mândria, deșertăciunea. Vrem să ne considerăm lumea totdeauna mai mult, decât suntem. Femeile vreau să aibă haine frumoase, un funcționar mic vrea să-și întocmească o locuință aleasă. Acestea costă bani mulți, mai mulți, decât își pot permite respectivii. Și, un astfel de om orbește numai pe cei proști, pentru că în particular, tot se vede să-răcia la el.

Luxul cel adevărat consistă totdeauna în simplitate, luxul oamenilor

cuminți este curăția, aer proaspăt și lumina.

4. Banul nu ferește. Banul nu ne procură adevăratele bucurii în viață, cum sunt: sănătatea, fericirea familială, bucuria pentru natură. Acestea sunt bucurii sufletești, pe cari nu le putem cumpăra. Oamenii cu capetele goale, însă, cred că cu bani pot cumpăra orice. Plăcerile lor: haine frumoase, mâncare bună ș. a., negreșit, le pot procura cu bani. Dar, putem noi asemăna, una cu alta, bucuriile acestora?

5. Adevărata binefacere a banului stă în aceea, că te apără împotriva tuturor întâmplărilor neprevăzute, împotriva năcazurilor, Un tată de familie, care are să susțină femeie și copii nu are să se gândească cu groază la puțîn. Câteva sute cruțate, la caz de lipsă, pot ajuta foarte mult, pot să-ți dea nou curaj, și să te facă să aștepti o ocazie mai bună de lucru.

Prădătorul, care nu cruță nimic, totdeauna vede năcazul înaintea sa, și, pe lângă aceea, mai este o primejdie pentru lucrătorul cel bun, fiindcă, la nevoie, lucră pentru un preț nelăcom, ceea ce altul n'ar face pentru prețul acela.

6. Muncitorul dat spre beție își nenoroceste familia. — Muncitorul, care se poate împotrivi ispitel de a bea, este mai liber și mai neatârnat, de cât ori care altul. Câți bani dai beuților intră în punga birtașului. Prin asta se îngroapă totodată fericirea familială, siguranța, prospectele unor bătrânețe cinste, liniște, puțînă copilășilor de a învăța o meserie cinstită și altele. Nebunii și nenorocii! Cum prinde pânjenul musca în lațul său și o suge, astfel atrage birtașul pe muncitor în cărciuma sa, se îmbogățește din câștigul lui, și n'are urmă aruncă pe nenorocit în drum.

7. Sgârțitul este un nebun. Frica pentru ziua de mâine, simțul de nesiguranță în viitor, fac pe mulți oameni să adune mai mulți bani, de cât au nevoie în fapt. Mulți oameni sgârțiciți trăiesc așa de sărăcăcios și cu atâtea cruțate, încât te întrebă: oare adevărata sărăcie ar fi pentru ei mai chinătoare, decât o astfel de viață? Ceea-ce e și mai rău: sgârțitul își pierde orice ținută morală. În frica lui exagerată, că va ajunge la nevoie și tot cu stăruința de a îngrămădi cât mai mulți bani, aluneacă să fure, să facă pe cămătarul, să exploateze pe cei nenorociti. Prin asta se face urgisit de toată lumea. Grija asta prea mare pentru viitor, este o aebunie rară, la care se adaugă o îngâmfare neexplicată, de a vedea o grămadă cât mai mare de

aur, prin care să se simțască bogat și puternic.

La început omul poate învinge o astfel de patimă, mai târziu, însă sgârțitul e răpit de ideile sale ne bune, este ca smintitul, care nu vrea să audă și să vadă.

8. Facerea datorilor. Sunt mulți oameni, cari văd ceva în prăvălie, și ar vrea bucuros să aibă și ei acel ceva, fără să aibă suma trebuitoare pentru cumpărare. Și acum în loc să aștepte până au bani, cumpără obiectul pe așteptare, ori își împrumută de undeva banii trebuitori. Nu se gândesc, dacă la sorocul pus, sunt în stare să poată plăti banii, dimpreună cu dobânda lor, ori nu. Prin aceasta își pun în joc demnitatea lor și cad într-o sclăvie de nesuferit, adevăc în atârănare de creditorii lor. Un om care pune oare care preț pe libertatea și demnitatea sa, nu va împrumuta nici odată bani fără să fie sigur că-i poate înapoia la termenul pus.

Cele trei feluri de oameni, cari au totdeauna lipsă de ceva ca să le gădie nervii. Trei speții de oameni sunt pe lume, cărora li se pare viața monotonă și tristă.

Întâi: Leneșii, oamenii fără lucru. Ei nu știu cum să le treacă vremea. Ei omoară timpul cu jocul și cu mișelii nebunegii.

A doua: Muncitorul, care are un lucru greu, care-l nutrește rău, care are

minorităților pentru că numai astfel se înalță sigura cauză periculoasă de turburări în Balcani.

Adunarea comitatului Făgăraș.

In adunarea comitatului Făgăraș ținută în 27 Aprilie st. n. — despre a cărei decurs publicasem un scurt raport telefonic — Românii naționaliști din Țara Oltului, deși decimați în urma ultimelor alegeri congregaționale, au dat o frumoasă luptă supunând unei aspre critice administrația neorocită a acestui comitat aproape curat românesc.

Dintr'un raport mai lung, pe care l-am primit zilele aceste, reținem următoarele amănunte:

La raportul vicecomitelui vorbitorii români Dr. Ioan Șenchea, Nicolae Borzea, protopop și Dr. Octavian Vasu au criticat cu asprime stările politice, administrative, economice și școlare din acest comitat, arătând gravitatea Românilor pe toate terenele și sferele, ce trebuie să le îndure poporul român din partea funcționarilor de toate categoriile.

Primul vorbitor a fost Dr. Șenchea, care înainte de toate pretinde, ca toate obiectele să fie referate și în limba română, iar procesul verbal să se redigeze și în limba română. Acesta este un drept asigurat prin lege și un uz vechiu, deoară cu comitatul. Arată, că raportul vicecomitelui ar trebui să rețină adevăratele stări triste din comitat și să pună în vedere mijloacele de sanare.

Să amintesc în raport chestiile economice și se fac unele propuneri.

Oratorul însă, din experiența de peste 15 ani, ca membru al congregației, poate spune, că nu se va alege nimic din toate propunerile, — cari s'au mai de-bătut în congregație de multe ori, — ci vor rămâne pe hârtie, deoarece nici guvernul și nici factorii competenți, nu numai că nu voiesc a face nimic pentru înaintarea economică a comitatului, ci din contră unde numai pot îl pune piedeci meșteșugite, chiar și dezvoltării lui din propriile sale puteri. Lozina politică economică, sistemele de guvernământ față de Români este: *a-1 ținea în sărăcie și a-1 sărăci*, ca astfel să nu poată ajunge în situațiune economică independentă, care este prima condiție a elutriării drepturilor politice.

Aduce mai multe cazuri concrete și aminteste sutele de mii, pe cari le stoarce din buzunarele poporului, pe depele cele multe și mari, dictate fără drept și milă bietului popor pentru lucruri de nimica.

Este fapt, că dl comite suprem a acapărat prin abuz de putere toate drepturile autonomiei comitatene în mâinile sale, ca un adevărat dictator, astfel că poate zice: comitatul sunt eu.

In adunările generale municipale și în toate comisiunile (administrativă, permanentă, disciplinară etc.) numai voința sa și-o impune, — bună rea, cum este, ajutat de ceata mameluclilor fără convingeri, fără voință, fără simț de demnitate, — ci vecinic cu spatele încovoiate.

Dl comite suprem, prin vestitele

alegeri din toamnă, — după calapodul celor dietale, — a făcut din adunarea municipală și comitatului nostru o *adevărată caricatură*, astfel, că la deschiderea ședinței ar fi trebuit să zică în stilul său: »funcționarilor și notarilor, deschid adunarea noastră!»

Alegerile municipale din 4 Noembrie anul trecut, nu sunt expresiunea voinței libere, a convingerilor și sentimentelor majorității covârșitoare, 95% a populațiunii și alegătorilor români din comitatul nostru, ci sunt exclusiv rezultatul terorismului fără păreche și al corupției pe față din partea administrației.

Baionetele jandarmilor, promisiuni, amenințări, banul și rachiul, v'a vărat în adunarea municipală, deci nu aveți dreptul să vă girați de reprezentanții ai poporului român — în acest comitat românesc.

Alegătorii au fost strânși cu jandarmii, închiși în curți păzite de sulițele jandarmerești, — și dacă un bărbat de încredere al nostru încerca a ajunge la ei, — i-se pune baioneta în piept și era amenințat să fie străpuns.

Am văzut funcționari administrativi cari au bătut toată noaptea rachiul prinându-se de gât cu țărani alegători, încât a doua zi nu mai știau că ce sunt; s'au văzut dând bani pe față, iar meșterii alegerilor «domnilor notari», le luau biletele de votare, fără nici un simț de rușine sau remușcare.

Bieții alegători atâta s'au scârbit de acest procedeu, încât nici recurs n'au mai înaintat, pentru că știau din experiență, că nu au nici un rezultat deoarece: «Turcul te bate, turcul te judecă!».

Câtă contradicție e între vorbele și faptele dlui comite suprem.

In vorbirea de instalare a declarat sărbătorește, că lozina guvernării dânsului va fi: drept, lege și dreptate. Iar de fapt vedem în loc de drept terorism, în locul legii *sullja jandarmerească* și în loc de dreptate *persecuții și sica nări din răzburare și ură*. Dacă dl comite suprem și cel «alege» (??) voiesc, să se convingă, că nu din încredere, nici dragoste față de ei sunt aleși, n'au decăt să depună mandatele și să se lase curs liber alegerilor, și v'a asigurat, că nici unul nu v'a mai întoarceți în sala aceasta, ca «ales».

Dr. Șenchea mai atingând și alte chestiuni, declară că primește propunerea dlui vicecomite A. Belle, de a să emite o comisiune de anchetă pentru studierea stărilor economice din comitat și căutarea mijloacelor de îmbunătățire.

Dr. Oct. Vasu, s'a ocupat cu chestiile economice. E bătător la ochi — zice vorbitorul — numărul înspăimântător al emigrărilor la America și România. Cauza o află în stările «explorabile economice din țara noastră», criza care bătute de ani de zile. Partidele politice dela noi s'a ocupă cu tot felul de chestii politice, urmăresc scopuri vage, — numai cu chestiile economice nu. Aceasta e o urmare a sistemului greșit politic, feudalist, care domnește la noi. Și până ce acest sistem nefericit va dăinui până ce nu se va democratiza, nici o îmbunătățire nu se poate spera.

Toate țările din lume duc astăzi luptă pe tema chestiilor economice; adevăratele motive ale războaielor de azi sunt de natură economică, — numai pentru partidele și bărbații politici dela noi sunt acestea un fel de camera obscura.

Arată apoi cu cazuri concrete că comitatul nostru cu tendință politică a neglijat pe terenul economic.

Primește propunerea dlui vicecomite.

Dl Nicolae Borzea protopop, vorbește la chestiunea școlară, arătând cu dovezi și cazuri concrete nebazate la cari sunt espuse și astăzi o mulțime de școale confesionale române în comitatul Făgărașului, — din partea inspectorului de stat și a oamenilor lui.

Edificii nouă corespunzătoare sunt excepționale sub ridicolul pretext, că sunt aproape de cimiter, unele că ar fi ferestrele prea mari, iar la altele prea mici.

Asemenea și în contra instrucției s'a ridicat tot excepțiunile nebazate, ba chiar ridicole. Dl inspector școlar Dr. Szancsek, de altfel nici nu poate să-și formeze o convingere clară despre progresul instrucției, întâl că nu aude și nu înțelege ce răspund copiii și al doilea șea strigă cu școarii, — fără să vrea — încât băieții să pierdă cumpătul devin perplecși, ba să spărie chiar, așa că nu sunt în stare, să dea nici un răspuns.

Revizorii școlari din comitatul Făgăraș au lucrat și lucră contra intențiunilor și declarațiunilor făcute de ministrul președinte Tisza.

Chiar și administrația comitateneză ne șicanează, nevoind să încaseze aruncurile pentru școale, cum dovedeste și cazul de la Comăna de jos și alte multe, deși administrația este obligată a face încasările în modul cum s'a încasează dările statului și cele comunale.

Pretinde dela dl vicecomite să se constrângă organele sale să-și facă datoria.

(Va urma.)

Comitetul cercului sâsesc din Bistrița a nominat ca candidat de deputat în cercul orașului Bistrița, devenit vacant, pe deputatul cercului Agnita Dr. B. Schuller.

Raporturile austro-române. Din Paris se anunță, că dl Disescu fost ministru român, a publicat în ziarul «Le Temps» un articol asupra raporturilor dintre România și Austro-Ungaria.

După 35 de ani, spune dl Disescu, înțelegerea cu Austro-Ungaria și-a pierdut caracterul intim. Cauzele răcirii relațiilor între Viena și București sunt următoarele: Guvernele maghiare nu vreau să dea o soluție satisfăcătoare chestiunii românești din Ungaria și afirmă că aceasta ar fi o chestiune internă a Ungariei, lucru pe care noi nu-l putem accepta.

Intr'o scrisoare adresată d-nului Berchtold în August 1912 am arătat în ce împrejurări relațiile dintre România și Austro-Ungaria ar putea să devie iarăși intime. Sfaturile date de mine n'au fost urmate însă.

A doua cauză a răcirii relațiilor este faptul că Austro-Ungaria a urmat o politică izolată în Balcani, căutând să favorizeze pe Bulgari și producând o incurcătură din care spera să tragă foloase.

Isvorul fericirii zace în noi înșine.

dela puterea simțimentelor noastre. Dacă sunt sincer, deschis, iubitor de dreptate, doritor de învățatură, nobil, dacă nu sunt egoist, nu sunt pătimaș dacă îmi iubesc prietenii — voui fi fericit. Dacă sunt însă contrariul de la acestea: l'bitor de avere, egoist, fals, iritat, grobian, atunci nici-cădată nu voui câștiga alipirea deaproapele meu, și dacă-și împarat ori milionar, totuși aș fi nefericit.

Durere, este numai un prejudețiu nebun, care nu lasă pe mulți oameni să se împartășească de fericirea lor. In loc să guste bucuriile adevărate cari le poate avea fiecare, cred nebunii acestia că numai banul face fericit. Și gândul lor s'abuară numai după ban.

Dacă reușesc în faptă, cu nimica nu vor fi mai fericiti, ca mai înainte; de nu reușesc, vor fi cu atât mai nefericiți și mai nemulțumiți.

14. Fericirea nu ne lipsește; cel mult nu ne pricepem noi s'o găsim. Plăcerea de lucru sau și de natură, alipirea și simpatia aproapele meu, fac adevărate fericire, de care poate avea parte fiecare. Dacă nu ne pricepem s'o găsim, este semn de egoism și slăbiciune de voință. Prin urmare nu ne lipsește fericirea, ci voința.

Moșul.

Postulatele noastre.

Reflexiuni.

De Dr. George Pățeanu.

— Urmare. —

Dacă privim din punctul de vedere corect tratativele cu ministrul președinte, vedem că sunt lipsite de bază constatările contelui Tisza, că postulatele partidului național român sunt moderate și că s'ar fi făcut un pas de apropiere între politica de guvernare maghiară și între atitudinea politică a partidului național român. Aceasta apropiere o vizează contele Tisza când accentuaș necontent ca rezultat faptul, că delegații partidului național român au continuat tratativele și după ce au cunoscut punctul lui de vedere respingător față de postulatele noastre.

Dar contele Tisza merge mai departe când afirmă că ar fi între noi elemente cari primesc ideea statului unitar național maghiar și își exprimă speranța că prin mijloacele demagogice cunoscute va succeda să atragă masele poporului nostru pe povârnișul acestei «idei» și astfel să izoleze poporul de conducătorii lui adevărați.

După eguarea tratativelor e timpul suprem să se stabilească ce constatările contelui Tisza sunt false și că el s'a folosit numai de o apucătură spre a produce neînțelegeri și zăpăcăală în rândurile noastre, de care însă să ne ferim cu toată tăria.

Intr'ce postulatele noastre cuprinse în cele 11 puncte cetite de către D-l Mihail în camera de natură politică, cari privesc întocmirea de stat, după cum a spus și contele Tisza, sunt mai ales două: asigurarea în mod permanent a afirmării politice a națiunii române, precum și a influenței ei din punctul 11, și administrația în limba românească în părțile locuite în mase compacte de Români și introducerea limbii românești pe cale instituțională în viața administrativă din acelea ținuturi, apoi asigurarea că atât pe teren administrativ cât și judiciar, mai departe în funcțiunile de stat, în părțile locuite de Români, să se numească funcționarii români și în lipsa acestora de acela, cari știu limba românească în grai viu și scris.

In punctul 11 referitor la afirmarea politică a națiunii române partidul național român contemplează cel puțin o reformă electorală, care în privința dreptului electoral adică a părții materiale a acestuia, apoi în privința circumscripțiilor și a judicării asupra alegerilor, adică a părții formale, să continue astfel de dispoziții cari să asigure în mod corăspunzător și permanent că deputații trimiși în Camera Ungariei a 6-a parte să fie Români.

La postulatul acesta se poate obiecționa:

1. După decretarea principiului națiunii maghiare politice unitare și indivizibile camera din Budapesta n'a putut fi camera Ungariei, în care toate naționalitățile din țară să fie reprezentate cu limba, ca caracterul lor etnic cu flința și cu aspirațiunile lor, ci a devenit numai camera maghiară. Ne fiind recunoscut poporul românesc de corp politic, reprezentanții lui din camera maghiară au fost osândiți la rolul de statistă, c'ri s'asiste — la crearea instituțiunilor inspirate de ideea statului unitar național maghiar și a poporului singur alcătuitor și susținător de stat.

Fărăste că poporul român n'a putut fi îndestulit cu o atare întocmire politică. Deci el în mod logic a trebuit să ajungă la abstinență dela colaborare cu sistemul de guvernare. care pe baza acestei întocmiri graviminoase, a împedecat validitatea lui politică. Prin urmare poporul român prin forța împrejurărilor a fost constrâns la pasivitate.

Dupăce în privința punctului de vedere fundamental nici prin împlinirea celor cuprinse în punctul 11 nu s'ar fi făcut schimbare, motivul original pentru pasivitate rămânând și pe mai departe.

Prin participarea poporului român la exercițiul dreptului electoral și prin trimiterea de reprezentanți în număr ori cât de redus în camera maghiară politica de guvernare graviminoasă indirect s'a întărit. Căci oricum din participarea în luptele electorale și din participarea la desbaterile din cameră s'a poate face concluzia, că poporul român a primit întocmirea de stat actuală și s'a familiarizat cu ideile conducătoare ale politice de guvernare.

Roul cel mai mare ce rezultă din activitatea politică desvoltată în sensul de mai sus este, că aceea poate produce în sinul rostru credința, că întocmirea de stat și sistemul de guvernare actual nu s'a pot schimba și astfel să stărnească o resignare neîntemeiată și să slăbească puterea de rezistență și dorul de luptă.

Guvernele maghiare au folosit totdeauna ca drept mijloc demagogic și acela de a se îngrijii să trimită în camera maghiară deputați români guvernamentali, cari să producă impre-

siunea, că poporul român e îndestulit și numai o mână de agitatori s'a mișcă, ca să pescuiască în tulburare. Așadar trebuie să se înconjure a da imediat ajutor guvernelor maghiare prin trimiterea reprezentanților partidului național român în camera maghiară; de altfel încă n'a sosit timpul, ca poporul român să se acimatizeze cu parlamentarismul.

Reprezentanța parlamentară, cu toate defectele ei, numai așa poate avea greutate de lipsă dacă ea este expresiunea intereselor și aspirațiunilor tuturor locuitorilor și a grupărilor de locuitori din țară și în primul rând a grupărilor după naționalitate, cari sunt mai puternice și mai vehemente. La noi în urma relațiunilor de drept cu Austria și a altor împrejurări speciale de caracter interior și exterior e mai mare lipsă, ca ori unde, de o reprezentanță cu greutate, care nu poate rezulta decât din o stare internă conștientă în urma îndestulirii tuturor intereselor și aspirațiunilor juste din lăuntrul țării.

Evoluția firească a democrației și introducerea regiunii democratice va aduce neincunjurabil parlamentarismul și pentru poporul românesc ca corp politic autonom, numai să vină plinișea vremii.

Dupăce contele Tisza recunoaște că măsura în care se asigură Românilor dreptul electoral prin noua lege electorală, nu e congruentă cu proporția numerică dintre popoare și în lipsă de at argument aminteste că măsura aceasta s'a va îmbunătăți automat când mulțimea Românilor va atinge gradul mijlociu de cultură, dar totodată el declară că postulatul partidului național român n'a putut fi luat în considerare la alcătuirea legii electorale noi, ideea pasivității s'a îmbogățit cu argumente noi. Căci s'a poate obiecționa că energia care se folosește în luptele electorale și, prin reprezentarea în camera maghiară, unde interesele adevărate ale poporului român nu vor fi ascultate s'a poate întrebuița mai cu efect la întărirea culturală, economică și socială a poporului.

Fărăste că față de argumentele acestea s'a pot invoca contra-argumente.

Atât în asociație, cât și în societate peste tot sunt norme cari regulează raporturile indivizilor între sine și fixează drepturile lor.

Indivizii își pot închipui o stare în care ei să suprimă orice contact vointar cu semenii lor și, astfel să înconjure orice asociere, însă ei nu pot să se subtragă în felul acesta de sub legile generate ale societății în care trăiesc și singurul rezultat al abstinenței lor disprețuitoare este, că ei trebuie să se supună unor legi, cari prin sfurtarea lor eventual s'ar putea suprima ori ameliora. Acest adevăr s'a poate aplica și la terenul politic.

(Va urma.)

Alți agitatori.

Cu o seamă de agitatori s'a terminat. Tribunalul din Sătmăra a aflat de virvat pe un preot și mai mulți țărani, acuzați că s'au opus autorităților, când aceste voiau să-și îndeplinească misiunea oficioasă. Șovinismul n'a luat în considerare, că preotul și țărani n'au făcut altceva, decât și-au apărat legea și limba în biserica și școala. Matadorii șovinismului au atacat încă la început, în anul trecut, cu cea mai mare înverșunare pe Români din Mofin, neputându-le lerta atitudinea prin care s'au arătat a fi contrari episcopiei de Hajdudorog. Atacurile contra lor s'au continuat în ziarile șoviniste, până când s'a pronunțat forul judecătoresc competent și a osândit pe mai mulți din ei.

Dar șovinismul ziaristic maghiar nu se mulțumește cu atâta. Nu-i sunt destule osândele din Mofin, caută alte victime, alți agitatori, cari să fie dați în judecată și osândiți. Acești agitatori noi sunt ziaristii români, presa română din Ardeal și România. Unele din zările maghiare se ridică cu o furie nebună contra presei române, acuzându-o că în dările de seamă, și în aprecierile ei asupra procesului din Sătmăra a comis cele mai mari agitații. chiar și contra sentinței tribunalului. In consecință cer a se lua cele mai aspre măsuri de retorsiune contra ziarilor noastre, contra nouilor agitatori, cari au răsărit din valurile procesului din Sătmăra.

Cel mai aprig este ziarul »P Hirlap», cunoscut ca șovinist extrem care în o notiță a sa din numărul de Duminecă șbiară după procurorii și pretinde a se opri intrarea în Ungaria a ziarilor din România, cari și-au luat voia a se ocupa cu procesul din Sătmăra.

»Nu știm ce fac procurorii ministrului Balogh — scrie ziarul. Ceteșec ei zările române din patrie? Și nu știm ce face biroul de presă ministerial. Se ceteșec acolo zările din România? Căci dacă ministri Balogh și

să grijească de copii mulți. El ajunge prea ușor în ispită de a se da bețel.

A treia: *Acela care n'are plăcere și dragoste la munca sa*. El abia aș teapă să bată ceasul de încetarea lucrului; în timpul său liber se ocupă cu jocul de cărți, se dă la bucurii, duce viață destrănată, numai ca să-și uite monotonia vieții, după cum zice el.

10. *Jocul la noroc*. Uitați-vă la jucătorii de cărți, cum sunt de încordați, iritați, neliniștiți. Jocul de cărți nu este recreare, din potrivă, iritare. Priveliștea jucătorilor într'o speluncă de joc este îngrozitoare. Este asta o plăcere? Ce reprezentă sumele aruncate în bancă? câmpii întregi cari de parte, se cuc la soare, o pădure, o casă, poate casa părintească, care d'n timpuri vechi a fost proprietate familială, averi întregi, a căror pierdere scundă în mizeria cea mai mare lemeș și copii. Câte lacrimi a costat deja această patimă înfricoșată a jucătorilor de cărți.

Cartășul nu se gândeste la nimic, nu mai e liber, este ca un demonic. Jocul la noroc seamănă cu friguri, cari te slăbesc și te enervează.

11. *Plăcerea adevărată nu consistă în șgomot nelun. Se însameze asta, că nu trebuie să visăm în timpul nostru liber? Nici decum. Noi vrem numai să condamnăm astfel de plăceri, cari nu sunt plăceri dr pe cari oamenii le țin de plăceri,*

în cari este veselie, unde se joacă cărți și se bea. Față de acestea s'a căutam plăceri mai trainice, mai profunde, mai lefține! Acestea sunt bucuria de muncă, plăcerea pentru natură. Cât de mult sunt lipsiți, cu deosebire, orășenii de plăcerile naturii. Intocmai ca orbii, ei nu văd apusul, nu văd răsăritul soarelui, pentru ei nu există lună și stele, nici pădure, nici camp, nici cântece de pasării! Singur acestea fac pe cel mai sărac copil dela țară cu mult mai fericit și mai neatrănător decât pe unul dela oraș.

12. *Bucuriile dragostei*. Intr'ce adevărate plăceri din viață se numără și câștigarea și posedarea iubirei și alipirea altora către tine. Câtă fericire s'a și iubesti părinții, frații, prietenii, și să te simțesti iubit și prețuit din partea lor! Cel mai săraci pot gusta bucuriile acestea și tocmai în clasele muncitoare, pot fi referințele acestea mai intime, ca la cel bogat. Acolo stăpânește mai puțin disna și poita de a juca pe marele; toți trebuie să-și câștige pâinea amară în același chip, și simțul ținerii la olaltă, stima și ajutorul împrumutat este cu mult mai mare.

O prietinie sinceră este un isvor de adevărate bucurii. Un poet zice: Este o fericire să fi prietinic unuia prietinic.

13. *Fericirea noastră atârnă dela noi înșine*. Ori în ce situație ne am găsi, fericirea noastră atârnă totdeauna

Săndor au lipsă de traduceri din aceste lei, le putem pune la dispoziție câteva pasaje pe baza cărora min. Săndor ar trebui să detragă debitul postal la mai multe ziare din România, iar min. de Justiție Balogh să intenționeze procese ziarelor române de aici etc.

Adeca persecuție pe toată linia, pentru că ziaristica română și-a permis a face unele observări asupra scopului și mersului procesului din Sătmăreț, fără a supune criticii sentința tribunalului.

Tot cu aceeași ură și furie se împuște, nu asupra presei, ci asupra inteligenței române, ziarul clerical „Alkotmány”, în un articol de fond, publicat în nr. de Duminică. Cum catolicismul e saturat de sovinișm și de naționalism (xasperat „Alkotmány”, ca ziar catolic, își ține de datorință, nu numai a secunda această directivă, dar a o încuraja, a o potența. Și fiind vorba de episcopia (gr.) cat. maghiară de Hajdudorog, leșirea-lui pătămașă nu cunoaște margini. Ziarul călărește pe tema perfidă, că inteligența română se folosește de popor ca de un instrument agitatoric, împingându-l în pericol. Aceasta supoziție am auzit-o de atâtea ori și s'a accentuat de cătră procuror și la procesul din Sătmăreț. Procurorul a zis în rechizitoriul său: „Mișcarea contra episcopiei de Hajdudorog e condusă de forțe superioare, din o depărtare fără răspundere.”

„Alkotmány” citează acest pasagi și ajunge la concluzia, că ar fi lipsă de o mare acțiune de salvare, ca „să scăpăm cu toate mijloacele poporul din ghuarele agitatorilor.”

Să denunțăm deci pe nedreptul presa noastră și să ponegrețim inteligența română cu intenția de a o compromite înaintea poporului și a provoca astfel o sciziune între cele două clase române, cari de veacuri au fost strâns unite și vor rămâne tot în această stare și în viitor.

Investivele soviniștă nu ne pot atrica, nu pot produce neînțelegere în girurile noastre, dar cei ce se folosesc de astfel de mijloace ar fi bine să-și tragă seama ce fac și să-și însemne proverbul, că „cel ce seamănă vânt, vor recolta furtună.”

Congresul național de medicină și chirurgie din Țară.

— Discursul principelui moștenitor. —

După cum am amintit, alaltăeri s'a deschis, în sala Ateneului din București, al II-lea congres național de medicină și chirurgie, sub patronajul A. S. principelui Ferdinand. Din acest prilej principiile moștenitor a rostit un frumos discurs, care a fost întrerupt adeseori de aplauze unanime și entuziaste. După ce arată cauzele cari au provocat amănarea acestui congres, adică marile evenimente din vara trecută, cari vor rămâne scrise cu litere de aur în istoria României, A. S. spune, că în timpul cât medicii români au avut de luptat cu un inimic atât de periculos ca baciliul holerii, s'a putut convinge de înălțimea misiunii medicilor români, dintre cari aceia cari și-au făcut studiile numai în Țară, au dat dovadă, că nu cedează întru nimic colegilor lor cu diplome din străinătate, fapt îmbrăcător care demonstrează seriozitatea cu care se lucrează la facultatea de medicină din Țară și înalta treaptă la care a ajuns medicina în corpul profesional al acestei facultăți.

După ce și exprimă stima și admirația ce o poartă față de profesiunea medicului, A. S., referindu-se la datoria medicilor din România, își continuă astfel vorbirea:

Mult s'a vorbit și la noi, mai cu seamă în cei din urmă ani, de chestia socială, și de mijloacele cum să îmbunătățim starea socială. Dacă soluția acestei chestii atât de complicate stă mai mult pe terenul politic, totuși este o parte a vieții sociale a unui popor, care interesează direct pe medic și la care el este destinat să joace rolul de îndreptător și de binefăcător — este sănătatea publică. „Mens sana in corpore sano” zice o veche zicătoare latină. Acestei fraze aș dor să-i dau o interpretare mai largă, spunând: „numai un stat cu o populație sănătoasă, numai un popor oțel și bine pregătit fiziceste pentru lupta cu evenimentele, își poate îndeplini misiunea sa providențială în viața popoarelor și poate eși biruitor din această luptă. Ca sfetnic și ca instrument de execuție medicul trebuie să lucreze în această ordine de idei mână în mână cu legislatorul. Fiecare în cercul ce îi este destinat, trebuie să muncească fără preget, fără întrerupere, având înaintea ca țintă și unică și înaltă sănătatea unui întreg popor.

Acesta este rolul cel mai înalt al medicului: este o misiune mare, o m

siune sfântă, dar așa de frumoasă, așa de atrăgătoare, că imbold de afară, mi se pare, nu trebuie pentru a căpăta răsplata cea mai frumoasă, titlul de binefăcător al omenirii.

Un vast câmp de muncă așteaptă activitatea d-voastră, și nu am trebuința de a vă spune, că dacă mult s'a făcut deja, totuși mai rămâne mult, foarte mult de lucrat în această privință. Sunt însă adânc convins, că medicii noștri înțeleg în acest sens misiunea frumoasă dar spinoasă ce și-au ales, și de aceea privesc cu încredere lucrările acestei alese adunări. Fie ca din comunicările și discuțiile ce vor urma zilele acestea, să iasă rezoluții trănice, cari aplicându-se în practică vor însemna un progres pe terenul sănătății publice. Cu această urare sufletească declar deschis al 2-lea congres român de medicină.

Declarație.

Față de svonul, pe care-l susțin și-l colportează niște „amici” ai mei — de sigur cu anumite intenții — că adecă eu i-aș fi recomandat — direct sau indirect — P. Sale episcopului Săfirin locuința d-lui avocat Dr. N. Mănoiu, declar că eu, nici direct nici indirect n'am intervenit și n'am contribuit în nici-un chip ca Prea Sfinția Sa să închirieze locuința d-lui N. Mănoiu.

Dr. Voicu Nișescu.

Singurul reprezentant administrativ al ziarului nostru în România, începând dela 1 Aprilie v. a. c., este d-l inginer furn. Gr. B. Dabija, București, St. Rumeoară 23.

ȘTIRI

— 22 Aprilie 1914.

Fiind mâne sărbătoare (Sf. Gheorghe) numărul proximo al ziarului va apare Joi seara.

Știri din România. M. S. regina Elisabeta, primind Sămbătă în audiență pe d-nul Dr. C. I. Istrati, președintele Asociației Latine, a binevoit a acorda înaltul său patronaj atât pentru organizația și conferința organizată de Asociația Latină, la 26 Aprilie și 8 Mai a. c. în beneficiul fondului de propagandă pentru înălțarea columnei statuei împăratului Traian la București, cât și pentru acele cari se vor organiza în toamna viitoare, promițând că le va onora cu înalta sa prezență.

Mâne în 23 Aprilie v. a. avea loc inaugurarea monumentului regretatului maestru al presei române Gheorghe Panu, ridicat în grădina Cismigiu din București.

— În ultima ședință a comitetului Societății Geografice Române, în locul decedatului I. Kalinderu, a fost ales ca vice-președinte al acestei societăți, d-l St. C. Hepites. În zilele de 3 și 4 Mai v. se vor ține ședințele publice ale acestei societăți, când se vor face însemnate comunicări.

Comiser guvernul la examenul de maturitate dela gimnasul român din Brașov e numit pentru anul acesta domnul Dr. Petru Ionescu, consilier de secție în ministerul de culte și instrucțiune publică.

Inspeția regelui Carol la școlile militare. Sămbătă dimineața regele Carol al României însoțit de principele Ferdinand a inspectat școala de infanterie și administrație din Dealul Spirii. După ce a trecut în revistă corpul profesoral și elevii școlii, suveranul a inspectat fiecare companie urmărind cu atenție diferitele exerciții militare, iar după defilare a ordonat facerea unui carou al elevilor, cărora le-a adresat următoarea cuvântare:

„Cu drept cuvânt puteți fi mândri de chemarea pentru care sunteți pregătiți, mai ales în urma evenimentelor din anul trecut, care a ridicat Țara așa de sus și ne-au asigurat o situație însemnată prin acțiunea armatei.

În curând o parte dintre voi veți intra în rândurile corpului ofițeresc; nu uitați atunci ce ați

învațat în această școală unde sunteți înconjurați cu toată grija și dragostea.

Fiiți pururea pătrunși de răspunderea care apasă asupra voastră și împliniți-vă cu sfințenie datoria.

Astfel veți atrage încrederea Țării, care face atâtea jertfe pentru armată și mulțumirea Mea câștigată astăzi prin silințele ce ați desfășurat.

Vă mulțumesc.”

Suveranul s-a interesat apoi de instrucția teoretică, punând diferite întrebări elevilor și în sfârșit a inspectat sala de mâncare, unde a salutată pe elevi cu: „Cristos a înviat. Aici M. S. a ciocnit ouă roșii cu mai mulți elevi și a gustat mâncarea servită elevilor, interesându-se de alocația și felul hainei.

La ora 1 d. p. suveranul și principele moștenitor au părăsit școala, arătându-se foarte mulțumiți de modul cum e condusă instituția.

Cum comemorază Bucovinenii pe Eminescu. Din Cernăuți ni se scrie: Împlinindu-se anul acesta 25 ani dela moartea lui Mihail Eminescu, societatea corală „Armonia” aranjează în zilele de 11 și 12 Mai sub patronajul „Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina” un mare festival. Între altele se va reprezenta „Lucceafăru”, feerie pantomimică în trei tablouri, compusă de d-nul Gr. cav. de Pantasi după clasică poezie cu același nume a nemuritorului poet și cu muzica de directorul de operă Raul Mader. Reprezentarea va forma de bună samă un eveniment artistic în viața culturală a Românilor bucovineni. Și pentru ca efectul ei să nu rămâne numai local, „Armonia” va repeta, probabil, aceste reprezentări la Iași și la București, unde își va da un loc în programa serbarilor lui Eminescu, cari se aranjează în capitala României de cătră toate societățile culturale din București, în 22, 23 și 24 Mai n.

Premiu. Dl I. Călin a deșus la administrația ziarului nostru suma de 30 cor. cu menirea ca acești bani să se acorde aceluia care va lucra o monografie răușită a Săcelilor de lângă Brașov.

Aviz celor ce se interesează mai de aproape de soarta Săcelilor! Administrația „Gazetei Transilvaniei”.

Recepția dlui Xenopol la Institutul Franțel. Am anunțat că dl A. D. Xenopol a fost primit, în ședința de Sămbătă ca asociat strein, de cătră Academia de științe morale și politice din Paris. Formalitatea recepției în secția Academiei de științe morale și politice, care se face fără elogiul memoriei membrului predecesor, este simplă. Noul ales așteaptă într-un cabinet vecin cu sala de ședințe, îmbrăcat în „haina verde” până când președintele Academiei citește decretul de confirmare a alegerii. După citirea decretului, secretarul introduce, la brăt, în ședință pe noul ales care salută asistența și ia apoi loc în fotoliul său, fără a rosti vre-un discurs iar ședința continuă ca și cum nu s'ar fi petrecut nimic neobișnuit.

Această solemnitate s'a repetat Sămbătă la recepția dlui Xenopol, care era îmbrăcat în haina verde de academician francez. Dacă în ședința de Sămbătă n'a vorbit, dl Xenopol va vorbi în ședința viitoare. Cu acel prilej dsa va mulțumi personal și în numele poporului român pentru cinstea alegerii și va atinge chestiunea relațiilor de prietenie franco-română. Apoi va desvolta înaintea academicianilor francezi o comunicare de ordin filozofic: „O nouă interpretare a noțiunii de generalizare și abstracție.”

D-l Take Ionescu decorat de regele Montenegro. M. S. regele Nichita al Montenegroi a acordat d-lui Take Ionescu ordinul „Danilo” în gradul de mare cruce.

Moartea lui S. Ferekdye. Din Paris se anunță moartea regretatului Scarlat Ferekdye, fost prim președinte al Curții de Casație în România. Decedatul este fratele d-lui Mihail Ferekdye, președintele Camerei române.

Convocare. Despărțământul Bila-D-St.-Măria în Reuniri inv. gr. cat. arhidiecezani își va ține adunarea de primăvară în 9 Mai et. n. a. c. în școala gr. cat. din Valeasasului, la 1/10 oare dim., la care sunt invitați toți membrii fondatori, ordinari și „jutători”, preoții ca directori școlari, precum și toți sprijinitorii cauzei școlare.

Gaz de moarte. Din Căpâlna ni se scrie: Isac Dămian, inv. gr. cat. pensionat a încetat din viață la 18 April în etate de 68 ani. În mormântarea a avut loc în cimiterul din Căpâlna. Odihnească în pace.

Moartea pământului. După calculația unui matematician francez, în timp de mai puțin de 2 milioane de ani va înceta orice viață de pe fața pământului. Moartea planetei noastre va fi provocată de frig. La această presupunere au ajuns și alți savanți, dar acum e pentru prima dată când calculele unui învățat dau un termen atât de scurt vieții pământului. Veronnet a făcut acum de curând în Academia de științe a Franței o comunicare despre tema aceasta, întemeindu-și concluziile pe faptul, că soarele se micșește și se răcește plerzându-și în continuu din energie, așa că azi căldura lui se socotește la 6200 grade. Pe baza aceasta, după anumite calcule, dânsul statorosește temperatura pământului cu 16 grade în comun, iar la ecvator cu 34 grade. Veronnet susține, că înainte cu 2 milioane de ani, soarele a răspândit asupra pământului o căldură cu mult mai mare decât acum, atunci temperatura pământului în regiunile polare a putut fi de 90° căldură și în acel timp, adică cu 2 milioane de ani mai înainte, s-au ivit pentru primădată vietăți pe pământ mai întâi la poli. După părerea aceluiași savant, razele soarelui peste două milioane de ani se vor răci atât de mult, încât căldura mijlocie a pământului nu va fi decât 0°, și acesta va fi moartea pământului. Așadar viața pe pământ s-ar estinde numai pe patru milioane de ani, iar noi, cei de azi, am fi tocmai în mijlocul duratei de viață a pământului. După calculele lui Veronnet, planeta Mars s-ar fi răcit de mult, așa că pe această planetă nu mai pot exista vietăți.

Contrar acestor păreri vestitul astronom Camil Flammarion susține, că viața pământeană ar fi mai veche de 20.000 de sute de ani, și că Mars nu s-a răcit, iar viața pe suprafața acestei planete ar fi în floare.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Convocare. Membrii Corului bisericii Sf-tei Treimi de pe Tocile sunt invitați la adunarea generală care se va ține Duminică în 27 Aprilie (10 Mai) 1914 la 2 oare d. p. în localul școlii de pe Tocile. Brașov în 22 Aprilie (5 Mai) 1914. Nicoaie Furnică, vicepreș. Ioan Chiroiu, secretar.

Pentru masa studenților români din Brașov s'au mai făcut următoarele contribuții: d-l prof. G. Chelariu, dirigentul școlii noastre reale, din prilejul zilei sale onomastice suma de 20 coroane.

Primească marinosimul donator sincerilor noastre mulțumite. — Direcțiunea școlilor medii gr. or. române din Brașov.

AVIZ. La agenția principală din Brașov a Băncii generale de asigurare se caută de urgență un contabil și un achizitor. Oferte a se adresa Agenției din Brașov. 3-10

Concert militar în Cafeneaua „Coroană”. De aci înainte concertează în cafeneaua „Coroană” muzica militară în fiecare Joi, Sămbătă și Duminică dela 9 ore seara. (10—30)

În Restaurantul „Coroană” concert militar în fiecare Joi și Duminică dela 8—10 ore seara. Intrarea liberă.

Intrecerea sportivă din Orăștie.

Am anunțat despre concursul ce'l va aranja în ziua de 31 Mai, la Orăștie, „Clubul Sportiv Ardelean”. Condițiile concursului (football, trântă, gimnastică (sul și paralele) și scrima ce se va ține pe câmpul liber, sunt următoarele:

Football. a.) La concursul de football pot participa trupele amatoare ale cluburilor sportive ardeleni. b.) Judele va fi denumit din partea comitetului aranjator, dintre membrii aceluia club, a cărui echipă nu va fi reprezentată la concursul de football. — Premiare: Echipa în locul prim învingătoare, câștigă șampionatul O. S. A. din football, iar membrii echipei vor fi premiați cu 11 medalii mari de argint aurite. Membrii echipei, care va ajunge prin învingere în locul al doilea vor câștiga 11 medalii mari de argint. Toate echipele participante vor fi distinsse de comitetul aranjator cu o diplomă de onoare.

Trântă. (Athletica grea). La concursul de trântă pot participa toți atleții amatori ai cluburilor sportive din Ardeal, cari până acum nu-au câștigat șampionat. Ce privește clasificarea greutăților diferite, comitetul concursului a luat regulile concursurilor olimpice: a.) Greutate de fulg până la 65 kgr. b.) Greutate ușoară dela 65—75 kgr. c.) Greutate mijlocie dela 75—85 kgr. d.) Greutate grea dela 85 kgr. în sus. Fiecare anunțat a cărui numire a primit-o comitetul concursurilor, e obligat a se lupta în acea categorie, la

care aparține, după greutatea corpului; trecerea dintr-o clasă într-alta e exclusă. — Premiare: Eroul greutății de fulg primește pe cordea de șampion 1 medalie mare de argint aurită a C. S. A., și titlul de șampion. Cel dispus pentru locul al doilea primește medalia mică de argint. Cel din locul al treilea va obține medalia mică de bronz. Eroii pentru locul prim în greutate ușoară, de mijloc și grea, vor fi premiați cu medalie mare aurită din argint a C. S. A., pe cordea de șampion și vor câștiga titlul de șampion al C. S. A. Cei din locul al doilea din greutatea amintite câștigă medalie mare de argint, iar cei din locul al treilea câștigă medalia mare de bronz.

Concursul de gimnastică la aparate (sul și paralele): Concurs studențesc, iunior). La concursul de gimnastică studențesc (iunior) pot participa elevii claselor superioare a gimnaziilor ardeleni. Fiecare liceu participant va fi reprezentat cu o echipă din cel puțin 10 inși (studenți), sub conducerea profesorului de gimnastică. La sul și paralele trupele vor executa, în ordinea fixată, câte 3 exerciții. Fiecare echipă poate arăta alt și alt grup de exerciții, cari sunt indicate de profesorul de gimnastică al grupei respective și cari totodată sunt prescrise de guvern, aless din materialul de gimnastică pentru studenții claselor superioare ale liceului. Membrii trupelor studențești, pentru scopul dobândirii individuale a concursului, pot emula cu câte un exercițiu liber la sul și paralele. Echipa participantă trebuie să trimită materialul exercițiilor prescrise pe adresa Clubului (Cluj, Strada Király Nr. 18) pentru comitetul concursului, până la 15 Mai a. c. Premiare: La concursul echipei studențești (iunior) la aparate (sul și paralele) prin arătarea exercițiilor prescrise, fiecare membru al acelei echipe care a atins numărul cel mai înalt al punctelor, va primi medalia mare de argint a C. S. A. și va fi decisă în locul prim învingătoare. Echipa care va fi dispusă în locul al doilea va primi 10 medalii mici de argint. Trupa din locul al treilea va câștiga 11 medalii mici de bronz.

(Va urma).

Notă: Spesele mari de circa 2000 coroane necesitate de întâiul concurs nu se pot acoperi din contribuțiile sosite la Club până în ziua de azi, deci comitetul aranjator, roagă pe toți bărbații de frunte și capii bisericii și toate instituțiile din Ardeal de credit și economii, la cari s-au adresat cu apeluri, să doneze obiecte potrivite, sau o sumă cât de mică în bani, și să primească patronatul acestui întâiul concurs de sport român. Paralele să trimit cu indicarea destinației, la institutul de credit și economii „Economul” (Cluj).

Comitetul Clubului Sportiv Ardelean.

Poșta Redacției.

Dlul C. E. în A: Telegrama ne-a sosit prea târziu.

ULTIME ȘTIRI.

Durazzo, 5 Mai. Guvernul a primit telegrame, că Epiroții răsvrățiți amenință din nou Corița.

Budapesta, 5 Mai. Din toate părțile țării sosesc știri, că frigid din nopțile trecute a produs mari stricăciuni în vii și pomilor de fructe.

Petersburg, 5. Mai. Eri a apărut un ucază al Țarului, în care se dispune o mobilizare de probă în două cercuri ale Iekaterinoslavului. Mobilizarea privește neorându-elile, ce s'au ivit la frontiera ruso-persiană.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Brar-tes & Comp. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Restaurant-grădină

„Schneiderzwinger” lângă băile săsești. — Târgul Cailor.

Bucătărie excelentă ardelenască. Se pot face abonamente la prânz săptămânal și lunar. Prânz pe zi (supă, rasol și friptură după listă) 1 cor. 20.

Bere proaspătă, vinuri bune. Serviciu prompt.

Rog, ca on. public și stim, oaspeți din România să-mi sprijinească întreprinderea mea.

Cu stimă

Traian Surd, restaurator.

Magazinul Berbecar & Czink

BRASOV, Str. Vămii Nr. 7, Telefon 470.

Manufactură, Pânzării, Mode și Noutăți, confecțiuni pentru Dame.
Cel mai bine asortat în Lingerie pentru Dame și Bărbați. — Prețuri fixe. —

„Cel mai ieftin ca oriunde. Casa de încredere.“

Se caută un conducător pentru un pomet împreună cu lăptărie.

Se preferă un învățator pensionat sau în activitate cu cunoștințe în specialitatea aceasta. Postul se poate ocupa momentan. Informații la administrația „Gazetei Transilvaniei“.

A sosit: un mare asortiment de haine moderne, de primăvară, pardesiuri, haine pentru bărbați, băieți și copii, Costume și jachete pentru fetițe, în magazinul

Depner, woth & Westemean, BRAȘOV, Strada Vămei Nr. 3.

Ori cine se poate convinge înainte de ași procura haine, despre calitatea bună, executarea modernă și solidă a hainelor.

Prețuri moderate fixe.

Comande din provincie se execută iute și punctual.

8-25

Atelier dentistic special cl. I. de Viena.

CAROL BERNWIESER

Atelier dentistic, specialist în Coroane și poduri de aur etc.

Oarele pezi de la 9-12 și 3-6 oare.

Duminica și sărbătoarea de la 9-12 oare a. m.

BRAȘOV, Strada Castelului 46. | Lângă Hotel Continental.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în BRAȘOV, Strada orfanilor Nr. 13, un

Atelier de croitorie pentru bărbați.

Cu praxă și experiență câștigată în ateliere de croitorie de rangul prim pot corespunde cerințelor celor mai minuțioase, lucrare

Costum pentru bărbați, modern stofă de lână curată cu	50, 60, 70, 80 K	
Jachetă	60, 70, 80, 100 "	8-52
Pardesiuri	50, 60, 70, 80 "	
Costum de salon, frac	70, 90, 110 "	

Execut ori ce lucrare ce se ține de branșa croitoriei cu prețuri solide pe lângă responsabilitate.

Rugându-mă de sprijinul On. public semnez cu toată stima

Ioan Șerbănescu croitor pentru bărbați.

Prăvălie nouă!

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public, că am deschis în Strada Porții Nr. 36, prăvălie cu brânzeturi și slănină, atât en detail cât și engros.

Rog pe stimatele comercienți din Brașov și jur de binevoitorul sprijin, asigurând un serviciu cât se poate mai prompt, cu măfă gustoasă, brânză de munte și slănină de casă cu prețurile cele mai moderate.

Cu toată stima:

IOAN OPREAN,

BRAȘOV, Strada Porții Nr. 36. „La Sălișteanu“.

4-10

Stabilimentul de hidroterapie

al Eforiei școlilor centrale gr. or. române din Brașov (în edificiul Băii de aburi, Brașov, Strada Prundului Nr. 4) s'a deschis în 2 Mai st. n. a. c. Medicul dirigent: **Dr. G. Baiulescu**, dă consultații în fiecare zi de la orele 7-9 a. m. și 4-5 p. m. Administrația băilor.

1-25

Moara de arândat

Se arândează pe timp de 3 ani moara bisericii gr. or. din Zernești, aranjată după cel mai modern sistem. Prețul de strigare 3005 cor. Licitația publică se va ținea Mercuri, în 23 Aprilie (6 Mai) 1914 (ziua Sf. George) la 11 oare a. m., în localul epitropiei parohiale.

Zernești, în 11/24 Aprilie 1914.

Dr. Iancu Mețianu, Pompiliu Dan, președinte, notar.

2-3

Concurs.

Reuniunea femeilor române din Brașov deschide pe anul școlastic 1914-15, concurs pentru ocuparea următoarelor două posturi din Internatul-Orfelinat cu școală de menaj și de industrie casnică:

a) Un post de directoare a Internatului-Orfelinat care pe lângă întreaga conducere și supraveghere a școlii și a educației sufletești ce trebuie să dea elevelor și orfelinelor, va trebui să fie totodată calificată în croitoria de haine și de rufărie pentru ca să dea instrucțiune practică și teoretică elevelor.

b) Un post de conducătoare de menaj și tot odată maestră de bucătărie, de întreținerea locuinței, și tot ce se ține de casnicie, instruire pe eleve practic și teoretic în aceste cunoștințe.

Ambel posturi sunt interne. Directoarea va fi retribuită cu 800 cor. anual și întreaga întreținere: m. estra de menaj cu 480 cor. cor. anual și întreaga întreținere. Doritoarele ce vor să ocupe aceste posturi să-și așterne cererea cu următoarele certificate sub semnatei președinte până la termenul de 8 Mai 1914.

1) Un certificat de betez.
2) Un certificat prin care să dovedească cunoștințele recerute în teorie și în praxă.

3) Un act despre studiile pregătitoare și ocupațiunea de până acum.

Se vor preferi acele concurențe care au certificate cu ani de praxă în vre-un institut pentru creșterea fetițelor române.

Brașov, 3 Aprilie 1914.

Marla B. Baiulescu, președintă Strada Fântâni 31.

Ioan Lergeru, secretar

„TRANSYLVANIA“
bancă g. m. de asigurare, Sibiu (Nagyszeben)
recomandă încheierea de

Asigurări pe viață

în condițiunile cele mai favorabile.

Pentru preoți și învățători români gr-or. dela școlile profesionale avantajii deosebite.

Special de remarcat sunt combinațiunile următoare.

Asigurări mixte cu restituirea intereselor de 3% garantată.	Asigurări de pensuni simple și combinate cu asigur. unui capital
Asigurări simple și mixte cu participare la câștig de 40%.	Asigurări mixte cu plățirea necondiționat de 2-ori a capitalului

Asigurări de foc

deasemenea foarte ieftine.

Dela existența „Transylvaniei“ s'au plătit din partea ei:

Capitale asigurate pe viață.	Cor.	5,755,858 27
Pagube de foc		5,635,328 12
Sumele asigurate pe viață erau cu finea anului 1913		12,067,702 -
Asigurări de foc		144,436 366 -
Capital de fondare și rezerve		2,696,458 -

Informații și prospecte se dau gratuit prin direcțiune în Sibiu prin agenturile principale din Arad, Brașov, Bistrița, și Cluj eum și prin toți agenții din comane.

Agentura principală pentru Brașov se află la d-l
H. Herman, Strada Porții Nr. 51.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

Cel mai bogat

Deposit de monumente din Ardeal

IOSEF RUBISCHEK, sculptor și pietrar.
SIBIU, Burgergasse Nr. 36.

recomandă marele deposit ce-l are de toate speciile de piatră în forme.

Toate lucrările de pietrar, precum și de sculptură la zidiri, pietri artistice, betonare în tot felul se execută frumos și cu prețuri solide.

Specialități: Coloane de îngrădit în diferite forme, Verghi de fântâni, Crep (troacă) de vite, precum și Pietri naturale de ascuțit prima.

Podele de Asbest și Terazzo neîncopiate.

Rămășițe de stofe

care s'a grămădit, le vând cu preț foarte ieftin.

Aceste rămășițe de stofe sunt de ajuns pentru un costum bărbătesc. Pentru pantaloni paleto, costume de dame.

Cerși mostre de stofe pentru bărbați și dame, care le trimite gratis și franco

Karl Kasper
fabrica de postav
INNSBRUCK 408.

AVIS.

În fabrica de tricotaj. Georg Foith & Cie fete mai mari află aplicare permanentă cu plată bună ca cusătoare sau în serviciul mașinelor.